T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE ÇOKLU ZEKA ALANLARININ İNCELENMESİ

Emin ALTINOK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİM VE SPOR ANA BİLİM DALI

Danışman

"Yrd.Doç.Dr. Yalçın KAYA"

KONYA-2008

ÖNSÖZ

Zeka bireylerin bulundukları durumu anlama kapasitesi ve uyum sağlama yeteneğidir. Zeka aynı zaman da bireyin öğrenme düzeyini de etkileyen en önemli faktördür. Daha önceleri zeka iki boyutta ele alınırken günümüzde çoklu zeka kuramı sekiz alanda ele alınmaktadır. 1983 yılında Gardnerin ortaya koymuş olduğu çoklu zeka teorisi insanların zekaya bakış açısını değiştirmiştir.

Çoklu zeka teorisi, bütün bireylerin sahip olduğu gizil ve doğal güçleri potansiyelleri ve yeteneklerini geliştirmeyi vurgulayan bir eğitim felsefesi ortaya koymaktadır.

Bu nedenle bir çok araştırmacı, zekayı daha iyi anlamak ve bireylerde bulunan gizil ve doğal güçleri belirlemek ve bireylerin bu gizil ve doğal güçlerinin farkında olmalarını sağlamak için çeşitli çalışma yapmaya yönelmiştir.

Öğrenciliğim süresince bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli danışman hocam Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr.Yalçın KAYA' ya minnet ve şükranlarımı sunarım.

Ayrıca öğrenciliğim sürecince çalışmalarımdaki yardımlarından dolayı Karaman Oğlu Mehmet Bey üniversitesi BESYO öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Özden TAŞĞIN'a Karaman Oğlu Mehmet Bey üniversitesi araştırma görevlisi Murat TEKİN'e Gaziantep Gençlik spor il müdürlüğü beden eğitimi öğretmeni Ali Kemal TAŞKIN'a , bilgsayar öğretmeni Mustafa ALTINOK'a sınıf öğretmeni Şahin SİVAS'a teşekkür ederim.

Hiçbir zaman beni yalnız bırakmayan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ……..1

1.1. Zeka nedir……...2

1.2. Zekanın özellikleri……..2

1.3. Zihin gelişimini etkileyen faktörler……....3

1.4. Eski ve Yeni Zeka Anlayışının Karşılaştırılması……..3

1.4.1. Zekaya İlişkin Eski Anlayış……...3

1.4.2. Zekaya İlişkin Yeni Anlayış……...4

1.5. Zekanın ölçülmesi……4

1.6. Çoklu Zeka Teorisi……5

1.7. Çoklu Zeka Teorisinin İlkeleri……..6

1.8. Çoklu Zeka Alanları……..7

1.8.1. Sözel-Dilsel Zeka……....8

1.8.2. Mantıksal-Matematiksel Zeka……....9

1.8.3. Görsel-Uzamsal Zeka……..10

1.8.4. Bedensel-Kinestetik Zeka……11

1.8.5. Müziksel-Ritmik Zeka…….12

1.8.6. Sosyal-Kişiler Arası Zeka……....12

1.8.7. İçsel Bireysel Zeka……...13

1.8.8. Doğacı Zeka…….14

1.8.9. Varoluşçu Zeka……16

1.9. Çoklu Zeka Alanlarını Etkileyen Faktörler……16

1.9.1. Biyolojik Nitelik……..16

1.9.2. Kişisel Hayat Hikayesi……....16

1.9.3. Tarihsel Kültürel Özgeçmiş…….17

1.9.4. Kristalleştirici ve Felce Uğratıcı Deneyimler……..……..17

1.9.4.1. Kristalleştirici Deneyimler…….……..17

1.9.4.2. Felce Uğratıcı Deneyimler…….…….17

2. GEREÇ VE YÖNTEM…….…….18

2.1 Verilerin Toplanması…….……18

2.2. İstatistiği Analizi……..18

3. BULGULAR…….…….....19

4. TARTIŞMA…….……33

5.SONUÇ ve ÖNERİLER……..41

6. ÖZET……...42

7. SUMMARY…….43

8. KAYNAKLAR……45

9. ÖZGEÇMİŞ……...…….47

1.GİRİŞ

Howard Gardner, 1983 yılında ortaya attığı Çoklu Zeka Kuramıyla zeka konusundaki tartışmalara yeni bir boyut getirmiştir. Gardner'a göre zeka, bir kişinin bir veya daha fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme kapasitesi, gerçek hayatta karşılaştığı problemlere etkili ve verimli çözümler üretebilme becerisi ve çözüme kavuşturulması gereken yeni veya karmaşık yapılı problemleri keşfetme yeteneğidir(Saban 2001).

. Gardner, çoklu zeka kuramının temelinde biyolojik ve kültürel boyutların yer aldığını savunmaktadır. Nörobiyolojik araştırmalar da öğrenmenin hücreler arasında sinaptik değişimlerin bir sonucu olduğunu göstermektedir. Buna göre yaygın olarak kabul gören çoklu zeka alanları; Sözel-Dil, Mantıksal-Matematiksel, Görsel-Uzamsal, Bedensel-Kinestetik, Müziksel-Ritmik, Sosyal, İçsel ve Doğacı zeka şeklinde belirlenmiştir. Kültürler de farklı zeka türlerine verdikleri değerle zeka gelişiminde önemli rol oynamaktadır ve fazla değer verilen zeka türleri de diğerlerinden daha çok ve hızlı gelişmektedir (Brualdin 1996).

Çoklu zeka kuramına göre; öğrenme, problem çözme, bilgiyi alma, işleme ve kullanma gibi durumlarda bu sekiz farklı zeka alanı sekiz farklı yol/araç olarak kullanılabilir (Yavuz 2001).

Öğrencilere farklı fırsatlar sunarak öğrenmelerini kolaylaştırdığımızda, onların olumsuz tutumları da değişmeye başlar. Bu yönde yapılan çalışmalarda, Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarılarında, derse yönelik tutumlarında olumlu yönde gelişmeler yarattığı ve disiplin sorunlarını da azalttığı gözlenmiştir (Kaptan ve Korkmaz 2001).

1.1.Zeka Nedir

Zekanın mahiyeti uzun yıllar üzerinde çalışılan ilgi alanlarından biri olmuştur. Farklı dönemlerde değişik görüşlere mensup araştırmacılar tarafından birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları;

Kişinin anlama kavrama, öğrenme kapasitesidir. Zihinsel performansı gösterir, zeka doğuştan kromozomlarla ve kişinin okuması, kişinin eğitimle kendisini geliştirmesiyle oluşur(Vural 2003).

Gardner, zekayı bir kişinin bir veya birden fazla kültürde bir ürün koyabilme kapasitesi, geçek hayatta karşılaştığı problemlere etkili verimli çözümler bulabilme becerisi ve aynı zaman da çözüme kavuşturulması gereken yeni ve karmaşık yapılı problemleri keşfetme yeteneği olarak tanımlamaktadır(Gardner 1983).

İbn-i Sina'ya göre zeka; hem öğrenme sürecinden hem de dış dünyadan gelen algıların insana verdiği bilgiyi öğrenmeyle ortaya çıkmaktadır(Selçuk 2002).

Piaget zekayı bireyin çevreye uyum sağlama yeteneği olarak tanımlamıştır(Piaget 1938).

1.2.Zekanın Özellikleri

1. Her insan kendi zekasını artırma ve geliştirme yeteneğine sahiptir.
2. Zeka sadece değişmekle kalmaz, aynı zaman da başkalarına da öğretilebilir.
3. Zeka insandaki beyin ve zihin sistemlerinin birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur.
4. Zeka çok yönlülük göstermesine rağmen kendi içinde bir bütündür.
5. Her insan çeşitli zeka alanlarının tümüne sahiptir.
6. Her insan çeşitli zeka alanlarından her birini yeterli bir düzeyde geliştirebilir.
7. Çeşitli zeka alanları genellikle bir arada uyum içerisinde çalışır.
8. Bir insanın her alanda zeki olması için pek çok yol bulunur (Saban 2005).

1.3. Zihin Gelişimini Etkileyen Faktörler

Piaget, kişinin zeka gelişiminin zihin gelişimiyle paralel geliştiğini öne sürmüş ve zihin gelişimini etkileyen faktörleri şu şekilde açıklamış;

Olgunlaşma: olgunlaşma daha çok fiziksel gelişimi ifade eder. Olgunlaşmanın zihin gelişimi üzerindeki etkisi daha çok yoksunluk durumunda ortaya çıkar. Başka bir deyişle kişi olgunlaşmamış olduğu zaman zihin gelişimi gecikir. Erken olgunlaşma denen durumda da zihin gelişimi ve olgunlaşma arasın da bağlantı görmek mümkündür. Kişi olgunlaştıkça zihin gelişimi de ilerler.

Yaşantı: zihin gelişimi kişinin geçirdiği yaşantılarla artabilir. Özellikle yaşantı zenginliği kişinin zihin gelişimini etkiler. Bu faktör insanın müdahalesine en uygun faktördür. Diğer bir deyişle çok yaşayan değil, çok gezen bilir.

Kültürel aktarım: içinde bulunulan toplumda kişinin zihin gelişimini etkilemektedir. Kültürler bireylerin zihinlerini nasıl kullanacakları üzerinde gerek davranış kalıpları gerekse dil aracılığıyla belirlemede bulunmaktadırlar. Ayrıca kültür bireylere yaşantı zenginliği sağlamasıyla da zihin gelişimini artırır.

Dengelenme: kişinin düşüncesinde tutarlılık ve kararlılık eğilimi vardır. Doğal haliyle zihin kararlı ve tutarlıdır. Dengesizlik öğrenmeyi doğurur, öğrenilen bilgiler önce dengesizlik yaratır, sonra dengeye kavuşurlar. Kişinin zihin gelişimi kolay dengelene bildiğinde daha hızlı olur(Piaget 1938).

1.4.Eski Ve Yeni Zeka Anlayışının Karşılaştırılması

Gardner ‘in sunduğu çoklu yaklaşıma dayalı yeni zeka kuramıyla birlikte zeka hakkında ki eski bakış açısı değişmiştir. Zekaya ilişkin eski ve yeni anlayış aşağıda verilmiştir.(Saban 2005)

1.4.1.Zekaya İlişkin Eski Anlayış

- Zeka doğuştan kazanılır, sabittir ve bu nedenle asla değiştirilemez.
- Zeka niceliksel olarak ölçülebilir ve tek bir sayıya indirgenebilir.
- Zeka tekildir.

- Zeka, gerçek hayattan soyutlanarak(yani belli zeka testleri ile ölçülebilir.
- Zeka, öğrencileri belli seviyelere göre sınıflandırmak ve onların gelecekteki başarılarını tahmin etmek için kullanılır.

1.4.2.Zekaya İlişkin Yeni Anlayış

- Bir bireyin genetiksel olarak kalıtımla birlikte getirdiği zeka kapasitesi iyileştirilebilir; geliştirile bilir ve değiştirilebilir.
- Zeka, herhangi bir performansta, üründe veya problem çözme sürecinde sergilendiğinde sayısal olarak hesaplanamaz.
- Zeka, çoğuldur ve çeşitli yollarla sergilenebilir.
- Zeka, gerçek hayat durumlarından veya koşullarından soyutlanamaz.
- Zeka, öğrencilerin sahip oldukları gizil güçleri veya doğal potansiyelleri anlamak ve onların başarmak için uygulayabilecekleri farklı yolları keşfetmek için kullanılır(Saban 2005).

1.5.Zekanın Ölçülmesi

Her ne kadar psikologlar zekanın tanımı üzerinde uzlaşamasalar da, zeka üzerinde inceleme yaparlar ve bunu yaparken de zeka testi adı verilen bir takım ölçme araçlarından yararlanırlar. Zeka testleri, geçerlilik ve güvenirlilikleri bakımından kamuoyunda sık sık tartışmalara yol açan psikolojik ölçme araçlarıdır. Zeka testleri dayandıkları zeka anlayışı açısından, tek faktörlü ve çok faktörlü olmak üzere ikiye ayrılır.

Tek faktörlü zeka testleri zekayı konsantrasyon yeteneği gibi tekil bir yetenek olarak görür ve bunu ölçmeye çalışır. Çok faktörlü zeka testleri ise, zekanın birçok alt faktörden oluştuğunu ve ölçülebilmesi için bunların hepsinin ölçülmesi gerektiğini öne sürer. Çok faktörlü zeka testleri daha çok kabul görmüştür. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın olarak kullanılan iki çok faktörlü zeka testleri vardır. Bunlar:

Stanfort-binet ve wechsler zeka testleridir.

Zeka, zeka bölümü şeklinde ölçülebilir.

Zekabölümü=zekayaşı/takvimyaşı.100 şeklinde gerçekleştirilir.(Bacanlı 2002).

1.6. Çoklu Zeka Teorisi

1904 yılında Fransız mili eğitim bakanı binet be arkadaşlarından ilköğretim düzeyindeki başarısız olma riski taşıyan öğrencilerin belirlenmesinde kullanılabilecek bir araç geliştirmeleri istenmiştir(Armstrong 1994).

Bu doğrultuda yapılan çalışmalar sonucunda ilk kez zeka testleri ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak insan zekasının objektif olarak ölçülebileceği ve zeka seviyesinin de IQ puanı olarak bilinen tekbir sayıya indirgenebileceği görüşü günümüze kadar birçok eğitimci tarafından kabul görmüştür(Saban 2002).

Çoklu zeka teorisi insan zihnine açılan adeta bir pencere gibidir ve beynin çeşitli bölümlerinin fonksiyonlarını açıklar. Diğer bir deyişle çoklu zeka teorisi insan zekasının dünyadaki içeriğe(Örneğin, çeşitli olgulara olaylara, seslere veya nesnelere) nasıl tepkide bulunduğunu ve bu içeriği nasıl içselleştirip zihinde yorumladığını açıklamaya çalışır. Dolayısıyla, çoklu zeka teorisi açısından bakıldığında, zeka, çok yönlü bir kapasitedir, bir potansiyeldir veya bir yetidir. Ayrıca zeka bir bireyin genetiksel kalıtımıyla olduğu kadar, bu bireyin ekolojik ve kültürel çevresiyle olan tecrübe ve etkileşimiyle de şekillenir(Saban 2005).

Gardner (1983) “frames of mind: the theory of moltiple intelligences” adlı eserinde zekanın, iki değil en az yedi yönü olduğunu savunmuştur. İnsanların klasik zeka anlayışında olduğu gibi sadece matematik ve dilde başarı gösterdikleri zaman zeki sayılmalarının aksine; müzikte, sporda, dansta, iletişimde, resimde kendini gösterenlerin ve kendini iyi tanıyanlarında zeki olduğunu iddia etmiştir(Gardner 1983).

Gardner, çoklu zekayı birden fazla alanda sözel, sayısal, müziksel, sosyal, uzamsal, hareketsel, görsel, bireyler arası ve içe dönük alanlarda faaliyet yapabilme yeteneği olarak tanımlamıştır(Gardner 1983).

Daha sonra checkley'in gardner ile yaptığı bir görüşmede, gardner sekizinci bir zeka alanının varlığından bahsetmiş ve 1999 da yayınladığı"intelligence reframed: multiple intelligences fort he 21. Century" adlı eserinde bu yeni zeka alanını da kapsayacak şekilde yeniden formüle etmiştir(Saban 2001).

Gardner, bireylerin gösterdiği her özelliğin zeka olmayacağını, zeka olarak tanımlanabilmesi için;

1) Bir dizi sembole sahip olması,
2) Kültürel yapıda değerli olması,
3) Aracılığıyla mal ya da hizmet üretebilmesi,
4) Problem çözebilmesi gerektiğini vurgulamaktadır(Baran 2000).

1.7. Çoklu Zeka Teorisinin İlkeleri

Çoklu zeka teorisi; zekanın tekbir boyutta olmadığını aksine her bireyin farklı derecelerde çeşitli zekalara sahip olduğunu öne sürüyor. Bununda kişilerin öğrenme biçimlerini, ilgi, yetenek ve eğilimlerini açıkladığını vurgulayarak eğitimcilere, bu teorinin temel prensiplerini yaratıcı biçimde kullanıp, her insanın bireysel faklılıklarına değer veren ve bunları güçlendiren programlar hazırlayabilmeleri için, olanak sağlar.

Günümüzde sözel/linguistik ve sayısal/mantıksal zeka üstünde duruluyor. Yani, daha çok işin bilişsel kısmı ile ilgileniliyor, değerlendirmelerde bunlara göre yapılıyor. Sözel/linguistik zekasıyla sayısal/ mantıksal zekası yüksek olan bir öğrenci ile diğerleri okuldan aynı şekilde yararlanamıyor.

Gardner in teorisi ile kültürel değerlerde işin içine giriyor. Çünkü Gardner zekayı, problem çözmenin yanında en az bir kültür de kabul gören, değerli sayılan bir ürün ortaya koyabilme olarak da tanımlıyor. Klasik anlamda zekaya baktığımız zaman, o ürün ve değerler tarafı gözden kaçıyor. Gözden kaçma; bunun sözlü ya da yazılı sınavlarla ölçülmemesinden kaynaklanıyor. Oysa teorinin eğitim-öğretim sistemine uyarlanma prensipleri şu şekildedir(Vural 2003).

- İnsanlar çok farklı zeka türlerine sahiptir.

- Her insan aktif olarak kullandığı zekaları ile özel bir karışıma sahiptir.
- Her insanın kendine özgü bir zeka profili vardır.
- Zekaların her biri insanda farklı bir gelişim sürecine sahiptir.
- Bütün zekalar dinamiktir.
- İnsanlardaki zekalar tanımlanabilir ve geliştirilebilir.
- Her insan kendi zekasını tanımak ve geliştirmek fırsatına sahiptir.
- Her bir zekanın gelişimi kendi içinde değerlendirilmelidir.
- Her bir zeka hafıza, dikkat, algı ve problem çözme açısından farklı bir sisteme sahiptir.
- Bir zekanın kullanımı esnasında diğer zekalardan da faydalanılabilir.
- Kişisel altyapı, kültür, kalıtım ve inançlar zekanın gelişimi üzerinde etkiye sahiptir.
- Bütün zekalar, insanın kendini gerçekleştirmesi yolunda farklı ve özel kaynaklardır.
- İnsan gelişimini değerlendiren tüm bilimsel teoriler çoklu zeka teorisini desteklemektedir.
- Şu anda bilinen zeka türlerinden daha farklı zeka türleri de olabilir.
- Yaşamda hiçbir aktivite yoktur ki tek bir zeka bölümü içersin.
- Yaptığımız çok basit işlerde bile farklı zeka bölümlerini kullanırız.
- Her birey dinamik zekanın eşsiz bir karışımıdır.
- Zekanın gelişimi gerek bireysel gerekse bireyler arasında çok çeşitlilik gösterir.
- Çoklu zeka özdeşleştirilebilir ve tanımlanabilir.
- Saf bir zeka çok seyrek görülür.
- Tüm zekalar yaş ya da çevre farkı gözetmeksizin insanı niteliklerin, farklı kaynaklar ve potansiyel kapasitelerinin artmasını sağlar.
- Zekalardan birini kullanımı diğerinin artırılması için kullanılabilir.
- Çok yönlü zeka hakkındaki bilgilerimiz arttıkça tüm zeka listeleri değişmeye adaydır(Viens ve Kallenbach 2003).

Bu prensiplere göre bireyde zayıf olan zekalar, güçlü olanlarla zaman içerisinde yükseltilebiliyorlar. Bu durum tüm zekaların bir arada kullanılması ile ilgili. Yani zayıf olanı olanları yükseltme şansı var. Bu teorinin uygulandığı bir sistem, çocuğun

güçlü olan zekasını ele alarak zayıf olan zeka alanlarını" nasıl yükseltebilirim "e bakıyor. Bu durum da kişiye zekasının güçlü veya zayıf olması gibi bir telkinde bulunmak sakıncalıdır. Çünkü bir insanın zayıf zekası diye ölçülen zekası eğer onu geliştirme fırsatı verilirse belli bir süre sonra o kişinin en güçlü zekası halini alabilir(Vural 2003).

1.8.Çoklu Zeka Alanları

- Sözel /dilsel zeka
- Mantıksal /matematiksel zeka
- Görsel uzamsal zeka
- Müziksel ritmik zeka
- Bedensel Kinestetik zeka
- Sosyal zeka
- İçsel zeka
- Doğacı zeka

1.8.1.Sözel Dilsel Zeka

Ana dilini yâda yabancı dili kullanma, okuyarak, konuşarak, yazarak ve dinleyerek iletişim kurma düşüncelerini ifade edebilme ve diğer insanları anlayabilme yeteneğidir. Sözel zekası gelişmiş kişiler; seslere tonlamaya sözcüklerin anlamına ve dilin farklı işlevlerine duyarlıdırlar(Saban 2002).

Özellikleri

- Normal öğrencilerden daha iyi yazar.
- Uzun hikâye ve fıkralar anlatır
- İsimler, yerler ve tarihler hakkında iyi bir hafızaya sahiptir.
- Yaşına uygun kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz eder.
- Yaşına göre iyi bir kelime hazinesine sahiptir.
- Başkalarıyla yüksek düzeyde sözel iletişime girer.
- Tekerlemeleri, anlamsız kelimeleri ve kelime oyunlarını çok sever.
- Kitap okumayı çok sever.

- Öğrendiği kelimeyi anlamına uygun olarak konuşma veya yazma dilinde kullanır.
- Dinleyerek öğrenmeyi sever.(Saban 2005).

Meslek Alanları

- Edebiyat, yazarlık, şair
- Arşivcilik
- Hatip
- Hukuk
- Siyaset vb. alanlar(Vural 2003).

Geliştirmek için;

Hoşlandığınız bir hikâyeyi okuyun ve sonunu kendiniz getirin. Başkalarının fikirlerini dinleyin ve onlarla tartışmaya girin. Her gün yeni ve ilginç bir kelimenin anlamını öğrenin. Sizi en çok ilgilendiren konuda söylev verin. Bir dergiye abone olun ya da günlük olaylarla ilgili izlenimlerinizi bir günlüğe yazın(Vural 2003).

1.8.2.Mantıksal Matematiksel Zeka

Bireyin mantıksal düşünme, sayıları etkilim kullanma, problemlere bilimsel çözümler üretme ve kavramlar arasındaki ilişkiyi ya da örüntüleri ayırt etme, sınıflama, genelleme yapma, matematiksel bir formülle ifade etme, hesaplama, hipotezi test etme, benzetmeler yapma gibi davranışları kapsar(Selçuk ve Kayılı 2002).

Özellikleri

- Olayların oluşumu ve işleyişi hakkında çok soru sorar.
- Sayılarla çalışmayı ve hesap yapmayı sever.
- Matematik dersini çok sever.
- Mantıksal bulmaca çözmeyi, satranç veya drama gibi çeşitli stratejik oyunları Oynamayı çok sever.

- Nesneleri kategorilere ayırmayı veya olayları belli bir mantıksal ilişki içerisinde düzenlemeyi çok sever.
- Fen bilgisi dersinde deney yapmayı ve yeni şeyler denemeyi çok sever.
- Yaşıtlarına kıyasla soyut düşünebilme ve sebep sonuç ilişkisi kurabilme kabiliyetleri çok iyi gelişmiştir.
- Makinelerin nasıl çalıştığına dair çok soru sorar(Saban 2001).

Meslek Alanları

- Muhasebeci
- Tüccar
- Matematik ve mühendislik bilimleri
- Bilim adamı
- İstatistik
- Bilgisayar
- Ekonomi vb alanlar(Vural 2003).

Geliştirmek için;

İki nesneye kıyaslama ve karşılaştır yoluyla çözümsel düşünme egzersizleri yapın. Genelde saçma olduğu düşünülen bazı konularda gerekçeleri ile ikna edici bir açıklama yapın. Bilimsel yöntem kullanımı gerektiren bir projede yer alın(Vural 2003).

1.8.3.Görsel Ve Mekânsal Uzamsal Zeka

Boşluğu zihinde canlandırabilme, üç boyutlu bir nesnenin şekil ve görüntüsünü hayal edebilme ya da başka bir deyişle, dünyayı doğru algılama üzerine gördüklerini yansıtabilme yeteneğidir. Görsel uzaysal zeka çevremizdeki varlıkların; renk, doku, boyut açısından net olarak görülmesi, bu bağlamdaki ilişkilerin ayırt edilebilmesi gibi keskin duyusal algılarla keskindir. Görsel uzaysal zekaya sahip bireyler; yer, zaman, renk, çizgi gibi olgulara ve olgular arasındaki ilişkilere karşı hassas ve duyarlıdırlar(Saban 2002).

Özellikleri

- Haritaları, çizgileri, diyagramları veya tabloları sadece düz metinden oluşan yazılı materyallere kıyasla daha kolay okur ve anlar.
- Filimler slâytlar ve benzeri diğer görsel sunuları izlemeyi sever.
- Yaşına göre ilginç üç boyutlu yapılar veya modeller oluşturur.
- Okurken kelimelere oranla resimlerden daha çok öğrenir.
- Varlıkların görsel imgelerini çok iyi ve net olarak hatırlar.
- Okuma materyallerine sık sık karalamalar yapar(Saban 2001).

Meslek Alanları

- Ressam
- Artist
- Fotoğrafçı
- Mimar
- Heykeltıraş
- Tasarımcı vb alanlar(Vural 2003).

Geliştirmek için;

Fikir veya düşüncelerinizi ifade etmek için estetik araçlarla çalışın. Bilerek ve isteyerek düş kurun, hayal gücünüzü artıracak çalışmalar yapın; kendinizi tarihin farklı bir döneminde hayal edin veya kahramanınızla hayali bir sohbet edin. Fikir veya düşüncelerinizi başkalarına anlatmak için resim, maket, grafik ya da bir poster yapımı gibi çeşitli tasarım becerilerini kullanın(Vural 2003).

1.8.4.Bedensel/ Kinestetik Zeka

Bedensel/ Kinestetik zeka, vücut hareketlerini kontrol etmeyi ve yorumlamayı fiziksel nesneleri manipüle etmeyi ve vücut ile zihin arasında bir uyum oluşturmayı sağlar. Bedensel zekası yüksek olan bireyler sportif hareketleri, düzenli ritmik oyunları kolayca uygulayabilir. Ayrıca bireyde koordinasyon, denge, hız, el becerisi ve esneklik dikkat çekicidir. Bu zeka vücudumuzun tümünü ya da el, ayak, parmak gibi organları, bir problemi çözmek, bir şey yapmak, bir ürün ortaya çıkarmak amacıyla kullanma yeteneğidir (Saban 2004).

Özellikleri

- Bir veya birden fazla sportif faaliyette başarılıdır.
- Başkalarının jest, mimik ve yüz ifadelerini rahatlıkla taklit edebilir.
- Gördüğü her nesneyi dokunarak inceleme ve analiz etme eğilimindedir.
- El becerisi gerektiren etkinliklerde çok başarılıdır.
- Kendini veya meramını anlatmada kendine özgü dramatik bir yolu vardır.
- Çamurla oynamayı yontmayı veya diğer devinimsel nitelikteki etkinliklere katılmayı sever.
- Bir şeyi parçalarına ayırmayı ve onları tekrar birleştirmeyi çok sever (Selçuk ve Kayalı 2002).

Meslek Alanları

- Spor
- Heykeltıraş
- Teknik direktör
- Cerrah
- Oyuncu (Vural 2003).

Geliştirmek için;

Dramatik bir oyunda görev alın. Fiziksel etkinlik ve fazla devinim gerektiren yarışma olmayan bir oyun oynayın. Halk dansı, koşma ve yürüme gibi fiziksel aktivitelere katılın. Vücudunuzun bildiklerini ve fonksiyonlarını her gün gözlemleyin(Vural 2003).

1.8.5.Müziksel Ritmik Zeka

Duyguların aktarımında, müziği algılama ve sunumunda müziği bir araç olarak kullanma yeteneğidir. Müzik zekası yüksek olanlar, ritimlerle, melodilerle ve seslerle düşünürler, zihinlerini müzikten arındıramazlar. Müziksel zeka müzikten

hoşlanma, melodi üretme, melodileri hatırlama, tonal örüntüleri fark etme sesleri tanıyabilme yeteneğidir (Bacanlı 2002).

Özellikleri

- Şarkıların melodilerini çok iyi hatırlar.
- Güzel şarkı söyleyebilme sesine ve yeteneğine sahiptir.
- Bir müzik aletini çok iyi çalar ya da çalmayı ister.
- Müzik dersini sever.
- Konuşurken veya hareket ederken elleri ve ayakları ile ritim tutar.
- Ders çalışırken farkında olmadan masaya vurarak ritim tutar.
- Bir şarkı duyduğunda farkında olmadan ona eşlik eder.
- Ders çalışırken veya bir şey öğrenirken müzik dinlemekten çok hoşlanır(Bacanlı 2002).

Meslek Alanları

- Şarkıcı, besteci, müzisyen
- Orkestra şefi
- Müzik eleştirmeni (Vural 2003).

Geliştirmek için;

Ruh halinizi düzeltecek tarzda farklı müzikler dinleyin. Duygularınızı anlatmak için duşta bile şarkı söyleyin. Mırıldanarak kafanızda değişik titreşimler oluşturun. Doğadan farklı sesler içeren kasetler çalın(Vural 2003).

1.8.6.Sosyal-Kişiler Arası Zeka (İnterpersonal)

Diğer insanları anlama, onların kişilik özelliklerini niyetlerini fark etme onlarla olumlu ilişkiler kurabilme yeteneğidir(Selçuk 2002).

Sosyal zeka bir insanın bir öğretmen, terapist yada pazarlamacı çevresindeki insanların duygularını, isteklerini ve ihtiyaçlarını anlama, ayırt etme ve karşılama kapasitesidir. Sosyalzekası gelişmiş insanların çevresiyle iletişim kurma onları anlama ve davranışlarını yorumlama yetenekleri güçlüdür. İnsanlar bu zekalarıyla sosyalleşirler(Saban 2002).

Özellikleri

- Arkadaşlarıyla ya da akranlarıyla sosyalleşmeyi çok sever.
- Grup içerisinde doğal bir lider görünümündedir.
- Problemi olan arkadaşına her zaman yardım eder.
- Başkalarıyla birlikte ders çalışmayı veya oyun oynamayı çok sever.
- En az iki veya üç yakın arkadaşı vardır onları sık sık arar.
- Empati yeteneği çok iyi gelişmiştir.
- Bir şeyi başkalarıyla işbirliği yaparak, onlarla paylaşarak ve onlara öğreterek öğrenmeyi sever(Oral 2001)

Meslek Alanları

- Öğretmenlik
- Yönetim
- Danışmanlık
- Psikolog
- Rehberlik uzmanı ve politika(Vural 2003).

Geliştirmek İçin;

Başarıyla tamamlanması gereken bir proje için farklı görevdeki güvenilir insanlarla bir araya gelin. Bir başkasını derinden ve olduğu gibi dinleme çalışması yapın. Konuşan birini dinlerken genellikle aklı kurcalayan düşüncelere engel olun ve sadece bir noktaya, onların ne dediğine dikkat edin. Bir kimsenin, mimiklerinden onun ne düşündüğünü tahmin etmeye çalışın ve daha sonra tahminlerinizin doğru olup olmadığını kontrol edin(Vural 2003).

1.8.7.İçsel Bireysel Zeka

İnsanın kendini anlama; kim olduğunu, zayıf ve güçlü yönlerini, isteklerini, duygularını fark etme, ne zaman nasıl davranacağını bilme ve bu doğrultuda yaşamını planlama ve yönlendirme yeteneğidir(Selçuk 2002).

İçsel zekası yüksek olan bireyler kendi duygularıyla nasıl baş edebileceğini, kişisel problemleri nasıl çözeceğini, kendi hedeflerini belirlemeyi, disiplinli olmayı, kendine güvenme gibi özellikleri gelişmiş kişilerdir(Saban 2005).

Özellikleri

- Bağımsız olma eğilimindedir.
- Kendisinin zayıf ve güçlü yanları hakkında gerçekçi bir görüşe sahiptir.
- Yapacağı işlerde yalnız bırakılırsa daha başarılıdır.
- Hakkında çok fazla bahsetmediği en az bir ilgisi veya hobisi vardır.
- Hayattaki amacının ne olduğuna dair iyi bir anlayışa sahiptir.
- Duygularını ve hislerini açık bir şekilde dile getirir.
- Hayatta ki başarı ve başarısızlıklarından ders almasını bilir.
- Kendine güveni yüksektir.
- Yaptığı işin bilincindedir ve başkalarına pek fazla akıl danışmaz.
- Kendine saygısı yüksektir(Saban 2005).

Meslek alanları

- Yazar
- Psikoterapist
- Hizmet uzmanı, sanatçı, iş adamı vb.(Vural 2003).

Geliştirmek İçin;

Rutin bir aktivite sırasında yoğun dikkat göstermeye çalışın. Bu, olup biten her şeyin farkında olmaktır. Eğer tarafsız biri iseniz dışarıdan bir gözlemci gibi, duygu, düşünce ve ruh halinizi izlemeye çalışın. Belirsiz durumları, bilinen örneklere uydurmaya çalışın. Örnek; "kızgınlık durumu","şakacılık durumu"gibi. Ben kimim sorusuna 25 kelimeyle ya da daha kısa bir cevap yazın. Sizi tatmin edene kadar üzerinde çalışın(Vural 2003).

1.8.8.Doğa Zekası

Doğacı zeka ile bir kişinin bir biyolog yaklaşımı ile hayvanlar bitkiler gibi yaşayan canlıları tanıma, onları belli karakteristik özelliklerine bağlı olarak sınıflandırma ve diğerlerinden ayırt etme kabiliyeti veya bir jeolog yaklaşımıyla dünya doğasının bulutlar, kayalar veya depremler gibi çeşitli durumlara karşı aşırı ilgili ve duyarlı olmasıdır(Saban 2005).

Gardner, doğacı zekası gelişmiş bir kişiyi doğal kaynaklara ve sağlıklı çevreye ilgisi olan canlı ve cansız varlıkları ayrımını doğal olarak yapabilen ve bu alandaki yeteneklerini üretken olarak kullanabilen birey olarak tanımlamaktadır(Gardner 1995).

Özellikleri

- Doğaya hayvanat bahçesine veya tarihsel müzelere olan gezileri çok sever.
- Doğa olaylarına karşı çok hassas ve duyarlıdır.
- Sınıftaki çiçeklerin bakımını üslenir.
- Ekolojik çevreyi, doğayı, bitkileri veya hayvanları içeren konuları işlerken çok meraklıdır.
- Çevre ve hayvan hakları konusun da ateşli tartışmalara katılmaktan çekinmez.
- Hayvan beslemek, böcek koleksiyonu yapmayı sever.
- Doğa ve çevreyi işleyen konularda başarılıdır.
- Toprakla oynamayı ve bitki yetiştirmeyi çok sever.
- Mevsim ve iklim olaylarına karşı ilgilidir.
- Çevre bilinci çok iyi gelişmiştir(Saban 2005).

Meslek Alanları

- Zooloji
- Botanik
- Organik kimya
- Biyoloji
- Meteoroloji, Arkeoloji, jeoloji
- Tıp
- Fotoğrafçılık, dağcılık, izcilik vb(Vural 2003).

Geliştirmek için;

Doğal olayların ve doğal yaşamın insanlara etkilerini öğrenmesi sağlayınız. Farklı hayvan ve bitki türleri ile ilgili aktiviteler yaptırınız. TV. ve bilgisayardan yararlanarak belgesel, ilgili film vb. şeyler izletilerek geliştirilebilir(Vural 2003).

1.8.9.Varoluşçu Zeka

Çoklu zeka kuramının henüz başlangıç safhasında olduğu ve daha başka zeka alanlarının da olacağı dile getirilmektedir. Yukarıda bahsedilen zeka alanına ek olarak varoluşçu zeka alanından da bahsedilmektedir(Rober ve Davis 2000).

Gardnerin varoluşsal zeka olarak nitelendirdiği bu dokuzuncu zeka; kişinin var olma, doğaüstü olaylara merakla bakabilme ve yaşam ile ölüm arasındaki gizemleri fark edebilme yeteneğidir(Gürbüz ve Çatlıoğlu 2004).

Gardner, dokuzuncu zeka olarak henüz varoluşçu zekaya onay vermemiştir. Çünkü Gardner' a göre varoluşçu zeka hala zekanın ölçütlerini karşılayamamıştır(Tarman 1999).

1.9. Çoklu Zeka Alanlarının Gelişimini Etkileyen Faktörler

Bir kişinin belli bir zeka alanında gelişip gelişmemesi, başlıca dört faktörün birbiriyle olan etkileşimlerin doğmasına bağlıdır(Armstrong 1998). Bunlar;

1. Biyolojik nitelik
2. Kişisel hayat hikâyesi
3. Tarihsel ve kültürel özgeçmiş
4. Kristalleştirici ve felce uğratıcı deneyimler

1.9.1.Biyolojik Nitelik

Bu kategori, bir bireyin genetiksel veya kalıtımsal olarak taşıdığı izler ile bu bireyin beyninde doğumdan önce, doğum sırasında veya doğumdan sonra meydana gelen tahripleri kapsar. Örneğin; eğer bir anne gebelik esnasında içki, sigara veya çeşitli uyuşturucu maddeleri kullanmakta ise bu durum muhtemelen daha cenin halindeki çocuğunun hassas bir şekilde gelişen sinir sistemini tahrip etmiş ve onun

ileride tamir edilemez bir şekilde beynini zedelemiş olacaktır. Dolayısıyla bazı çocuklar daha doğar doğmaz kendi zeka alanlarını geliştirmede çeşitli engellerle karşı karşıya kalmaktadırlar(Vural 2003).

1.9.2.Kişisel Hayat Hikâyesi

Bu kategori bir bireyin çeşitli zeka alanlarının gelişimini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyen ebeveynleri, arkadaşları, öğretmenleri ve diğer insanlarla olan bütün ilişkilerinin, etkileşimlerinin ve tecrübelerinin doğasını kapsar(Vural 2003).

1.9.3.Tarihsel Ve Kültürel Özgeçmiş

Bu kategori, bir bireyin doğduğu ve büyüdüğü yer ve zamanla birlikte bu bireyin doğumdan sonra içinde yaşadığı tolumun çeşitli boyutlarındaki tarihsel ve kültürel değişim ve değişimlerin doğasını kapsar. Örneğin; eğer bir birey öğretim programı dışındaki sosyal etkinliklerin maddi ve manevi olarak desteklendiği bir dönemde öğrenci olarak tiyatroya doğal bir ilgi duyduysa, muhtemelen bu bireyin sosyal ve bedensel zeka alanlarının gelişimi de aynı fırsatı bulamayan başka bir bireye kıyasla daha iyi düzeyde olmuştur(Vural 2003).

1.9.4.Kristalleştirici Ve Felce Uğratıcı Deneyimler

Bireyin çoklu zeka alanlarının gelişiminde “kristalleştirici deneyimler” ve ” felce uğratıcı deneyimler olmak” üzere iki anahtar süreçten söz etmek mümkündür.

1.9.4.1.Kristalleştirici Deneyimler

Bir bireyin yeteneklerinin ve potansiyellerinin gelişimin de dönüm noktası sayılabilecek noktaları içerir. Bu olaylar birey hayatının her hangi bir döneminde olabileceği gibi daha ziyade bireyin çocukluk döneminde vuku bulur. Nitekim dahi olarak bilinen dünyadaki birçok kişinin hayat hikâyeleri incelendiğinde birtakım basit deneyimlerin bile onların çalışmalarını veya performanslarını ne kadar çok etkilediği görülecektir. Örneğin; Albert Einstein için bu deneyim beş yaşında iken babasının ona hediye ettiği basit bir manyetik pusula sonucundadır(Vural 2003).

1.9.4.2.Felce Uğratıcı Deneyimler

Kristalleştirici deneyimlerin aksine bir bireyde var olan zeka potansiyellerini söndüren, körelten veya tamamen yok eden tecrübeleri içerir. Felce uğratıcı deyimler genellikle bireyin belli bir zeka alanının sağlıklı gelişmesini engelleyen utanma, aşağılanma, suçluluk duygusu, korku ve kızgınlık gibi olumsuz duygularla doludur. Örneğin; bir öğrencinin her hangi bir zeka alanına dönük yapmış olduğu çalışmayı öğretmenine getirdiğinde öğretmen sınıfın önün de öğrenciyi aşağılayarak alay ederek bir davranış sergilerse muhtemelen o öğrencinin geliştirmeye çalıştığı zeka alanını etkileyecektir(Vural 2003).

2.GEREÇ VE YÖNTEM

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre çoklu zeka alanlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Örnekleme alınan öğrencilerin çoklu zeka ölçeği puanlarının cinsiyete, öğrenim gördükleri alana, gelir düzeylerine, yaşadığı yere ve branşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Araştırmanın evreni; devlet üniversitelerinin beden eğitimi ve spor yüksek okullarındaki beden eğitimi ve spor öğretmenliği, spor yöneticiliği ve antrenörlük bölümü 1. 2. 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemi ise; Selçuk Üniversitesi ve Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksek okulu beden eğitimi ve spor öğretmenliği, spor yöneticililiği ve antrenörlük bölümlerinin 1. 2. 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören, 246'sı kız, 360'ı erkek toplam 660 öğrenciden oluşmaktadır.

2.1.Verilerin Toplanması

Araştırma Tarama Modelinde olup, İlk olarak araştırmanın amacına ilişkin mevcut bilgiler, literatürün taranmasıyla sistematik bir şekilde verilmiştir. Böylece konu hakkında teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. İkinci olarak, Saban (2001) . Tarafından, geliştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışması (α=0,93) yapılmış olan çoklu

zeka alanı envanteri tesadüfî örneklem yoluyla araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır.

2.2.İstatistiği Analiz

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 10.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, normal dağılım gösteren veriler için parametrik testlerden bağımsız örneklerde t testi ve One – Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen veriler için nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisions testlerinden Tamhane ve Tukey testleri kullanılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

3.BULGULAR

Çizelge 1. Araştırmadaki değişkenlerin normallik sınamasına ilişkin tablo.

Değişkenler	N	Ortalama	Standart sapma	Z	P
Sözel Zeka	606	23,65	5,96	1,049	0,222
Mantıksal-Matematiksel Zeka	606	22,54	7,38	1,041	0,228
Görsel-Uzamsal Zeka	606	22,83	6,33	1,424	0,035
Müziksel-Ritmik Zeka	606	20,91	8,01	1,152	0,141
Bedensel-Kinestetik Zeka	606	27,56	6,58	1,683	0,007
Sosyal Zeka	606	30,78	6,35	2,525	0,000
İçsel Zeka	606	30,98	6,45	2,629	0,000
Dogacı Zeka	606	22,17	9,24	1,368	0,047

Yukarıdaki çizelge incelendiğinde araştırmaya katılan deneklere ilişkin çoklu zeka alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların P değerleri 0,05 den büyüktür. Dolayısıyla bu değişkenler normal dağılıma uymaktadır. Aynı tabloda, çoklu zeka alt boyutlarından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka

ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların P değerleri 0,05 den küçüktür. Dolayısıyla bu değişkenler normal dağılıma uymamaktadır. Normal dağılıma uyan değişkenler için parametrik testler normal dağılıma uymayan değişkenler için parametrik olmayan testler kullanılacaktır.

Çizelge 2. Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetler bakımından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	Ortalamalar farkı	t	P
Sözel Zeka	Erkek	360	23,27	6,05	-0,93	-1,884	0,060
	Bayan	246	24,20	5,79			
Mantıksal-Matematiksel Zeka	Erkek	360	22,67	7,47	0,32	0,521	0,602
	Bayan	246	22,35	7,27			
Müziksel-Ritmik Zeka	Erkek	360	19,77	7,73	-2,79	-4,275	0,000
	Bayan	246	22,57	8,14			

Çizelge 2 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka ve mantıksal-matematiksel zekaya ilişkin puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında erkekler ve bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Müziksel-ritmik zeka bakımından ise erkekler ile bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmada bayanların müziksel-ritmik zeka seviyeleri erkeklerin müziksel-ritmik zeka seyiyelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 3. Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyetler bakımından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Sıra ortalamaları	Mann-Whitney U	Z	P
Görsel-Uzamsal Zeka	Erkek	360	282,87	36930,000	-3,427	0,001
	Bayan	246	332,38			

Bedensel-Kinestetik Zeka	Erkek	360	291,17	39839,500	-2,101	0,036
	Bayan	246	321,55			
Sosyal Zeka	Erkek	360	298,33	42419,000	-0,881	0,378
	Bayan	246	311,07			
İçsel Zeka	Erkek	360	296,72	41903,000	-1,069	0,285
	Bayan	246	312,16			
Dogacı Zeka	Erkek	360	292,95	40482,000	-1,795	0,073
	Bayan	246	318,94			

Çizelge 3 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka ilişkin puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında erkekler ve bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka bakımından ise erkekler ile bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmada bayanların görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka seviyeleri erkeklerin görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka seyiyelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. Araştırmaya katılan deneklerin bölümler bakımından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler		Kareler toplamı	Ortalama kare	F	P
Sözel Zeka	Between Groups	39,583	19,792	0,556	0,574
Mantıksal-Matematiksel Zeka	Between Groups	57,948	28,974	0,531	0,589
Müziksel-Ritmik Zeka	Between Groups	51,685	25,843	0,402	0,669

Çizelge 4 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların bölümler

bakımından karşılaştırılmasında öğretmenlik, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çizelge 5. Araştırmaya katılan deneklerin bölümler bakımından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Ki-Kare	df	P
Görsel-Uzamsal Zeka	0,190	2	0,909
Bedensel-Kinestetik Zeka	0,078	2	0,962
Sosyal Zeka	2,995	2	0,224
İçsel Zeka	5,486	2	0,064
Dogacı Zeka	3,843	2	0,146

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların bölümler bakımından karşılaştırılmasında öğretmenlik, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05) (Çizelge 5).

Çizelge 6. Araştırmaya katılan deneklerin spor türü bakımından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Spor türü	N	Ortalama	Standart sapma	Ortalamalar farkı	t	P
Sözel Zeka	Takım sporları	338	23,47	5,83	-0,41	-0,838	0,402
	Bireysel sporlar	268	23,88	6,13			
Mantıksal-Matematiksel Zeka	Takım sporları	338	22,22	7,27	-0,73	-1,202	0,230
	Bireysel	268	22,95	7,52			

	sporlar						
Müziksel-Ritmik Zeka	Takım sporları	338	20,38	8,00	-1,19	-1,813	0,070
	Bireysel sporlar	268	21,57	7,99			

Çizelge 6 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların spor türleri bakımından karşılaştırılmasında takım sporları ve bireysel sporlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çizelge 7. Araştırmaya katılan deneklerin spor türleri bakımından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Spor türleri	N	Sıra ortalamaları	Mann-Whitney U	Z	P
Görsel-Uzamsal Zeka	Takım sporları	338	296,48	42960,000	-1,031	0,303
	Bireysel sporlar	268	311,20			
Bedensel-Kinestetik Zeka	Takım sporları	338	289,81	40665,000	-2,164	0,030
	Bireysel sporlar	268	320,76			
Sosyal Zeka	Takım sporları	338	305,45	44633,500	-0,308	0,758
	Bireysel sporlar	268	301,04			
İçsel Zeka	Takım sporları	338	304,20	44719,000	-0,190	0,850
	Bireysel sporlar	268	301,49			
Dogacı Zeka	Takım sporları	338	298,25	43516,500	-0,830	0,407

	Bireysel sporlar	268	310,13		

Çizelge 7 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından görsel-uzamsal zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların spor türleri bakımından karşılaştırılmasında takım sporları ve bireysel sporlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Bedensel-kinestetik zeka bakımından ise takım sporları ve bireysel sporlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmada bireysel sporlar ile ugraşan sporcuların bedensel-kinestetik zeka seviyeleri takım sporları ile ugraşan sporcuların bedensel-kinestetik zeka seyiyelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 8. Araştırmaya katılan deneklerin okudukları sınıflar bakımından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması.

Değişkenler		Kareler toplamı	Ortalama kare	F	P
Sözel Zeka	Between Groups	177,928	59,309	1,676	0,171
Mantıksal-Matematiksel Zeka	Between Groups	150,312	50,104	0,919	0,432
Müziksel-Ritmik Zeka	Between Groups	305,440	101,813	1,592	0,190

Çizelge 8 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların sınıflar bakımından karşılaştırılmasında 1. sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çizelge 9. Araştırmaya katılan deneklerin okudukları sınıflar bakımından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Ki-Kare	df	P
Görsel-Uzamsal Zeka	0,696	3	0,874
Bedensel-Kinestetik Zeka	2,544	3	0,467
Sosyal Zeka	8,861	3	0,031
İçsel Zeka	16,488	3	0,001
Dogacı Zeka	17,101	3	0,001

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zekaya ilişkin puanların sınıflar bakımından karşılaştırılmasında 1. sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların sınıflar bakımından karşılaştırılmasında ise 1. sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05) (Çizelge 9).

Çizelge 10. Araştırmaya katılan deneklerin okudukları sınıflar bakımından sosyal zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların çoklu karşılaştırılması (Tukey Testi).

Değişkenler	(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	P
Sosyal Zeka	1.snıf	2.sınıf	2,06	0,72	0,021
		3.sınıf	-8,05	0,65	0,999
		4.sınıf	-0,11	0,78	0,999
	2.sınıf	1.snıf	-2,06	0,72	0,021
		3.sınıf	-2,15	0,73	0,016
		4.sınıf	-2,17	0,84	0,049
	3.sınıf	1.snıf	8,05	0,65	0,999
		2.sınıf	2,15	0,73	0,016
		4.sınıf	-2,04	0,78	1,000
	4.sınıf	1.snıf	0,11	0,78	0,999

		2.sınıf	2,17	0,84	0,049
		3.sınıf	2,04	0,78	1,000
Dogacı Zeka	1.snıf	2.sınıf	-4,12	1,04	0,000
		3.sınıf	-2,61	0,94	0,028
		4.sınıf	-3,31	1,12	0,017
	2.sınıf	1.snıf	4,12	1,04	0,000
		3.sınıf	1,52	1,05	0,473
		4.sınıf	0,82	1,22	0,908
	3.sınıf	1.snıf	2,61	0,94	0,028
		2.sınıf	-1,52	1,05	0,473
		4.sınıf	-0,70	1,13	0,927
	4.sınıf	1.snıf	3,31	1,12	0,017
		2.sınıf	-0,82	1,22	0,908
		3.sınıf	0,70	1,13	0,927

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, sosyal zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında 2.sınıf ile 1,3 ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda 2. sınıfların sosyal zeka seviyeleri 1,3 ve 4.sınıfların sosyal zeka seviyelerinden daha düşük olduğu bulunmuştur (Çizelge 10). Araştırmaya katılan deneklerin dogacı zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında ise 1.sınıf ile 2,3 ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda 1. sınıfların dogacı zeka seviyeleri 2,3 ve 4.sınıfların dogacı zeka seviyelerinden daha düşük olduğu bulunmuştur (Çizelge 10).

Çizelge 11. Araştırmaya katılan deneklerin okudukları sınıflar bakımından içsel zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların çoklu karşılaştırılması (Tamhane Testi).

Değişkenler	(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	P

İçsel Zeka	1.snıf	2.sınıf	1,42	0,73	0,383
		3.sınıf	-1,55	0,66	0,060
		4.sınıf	-0,88	0,79	0,832
	2.sınıf	1.snıf	-1,42	0,73	0,383
		3.sınıf	-2,98	0,73	0,001
		4.sınıf	-2,31	0,85	0,084
	3.sınıf	1.snıf	1,55	0,66	0,060
		2.sınıf	2,98	0,73	0,001
		4.sınıf	0,67	0,79	0,946
	4.sınıf	1.snıf	0,88	0,79	0,832
		2.sınıf	2,31	0,85	0,084
		3.sınıf	-0,67	0,79	0,946

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, içsel zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında 2.sınıf ile 3.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda 2. sınıfların içsel zeka seviyeleri 3.sınıfların içsel zeka seviyelerinden daha düşük olduğu bulunmuştur (Çizelge 11). Diğer karşılaştırmalarda ise içsel zeka seviyeleri bakımından sınıflar arasında farklılık yoktur (P>0,05).

Çizelge 12. Araştırmaya katılan deneklerin gelir durumları bakımından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Kareler toplamı	Ortalama kare	F	P

Sözel Zeka	Between Groups	142,309	35,577	1,002	0,406
Mantıksal-Matematiksel Zeka	Between Groups	240,942	60,235	1,105	0,353
Müziksel-Ritmik Zeka	Between Groups	577,722	144,431	2,270	0,060

Çizelge 12 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların gelir durumları bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çizelge 13. Araştırmaya katılan deneklerin gelir durumları bakımından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Ki-Kare	df	P
Görsel-Uzamsal Zeka	6,068	4	0,194
Bedensel-Kinestetik Zeka	14,335	4	0,006
Sosyal Zeka	6,533	4	0,163
İçsel Zeka	4,912	4	0,296
Dogacı Zeka	15,567	4	0,004

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka, sosyal zeka ve içsel zekaya ilişkin puanların gelir durumları bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların gelir durumları bakımından karşılaştırılmasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05) (Çizelge 13).

Çizelge 14. Araştırmaya katılan deneklerin gelir durumları bakımından sosyal zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların çoklu karşılaştırılması (Tukey Testi).

Değişkenler	(I) Gelir	(J) Gelir	Ortalamalar	Standart	P

	durumu	durumu	farkı (I-J)	hata	
Bedensel-Kinestetik Zeka	500 ve altı	500-1000	1,36	0,59	0,021
		1000-1500	8,45	3,30	0,011
		1500-2000	1,06	1,23	0,392
		2000 ve üzeri	-0,75	1,54	0,626
	500-1000	500 ve altı	-1,36	0,59	0,021
		1000-1500	7,09	3,29	0,031
		1500-2000	-0,30	1,19	0,802
		2000 ve üzeri	-2,11	1,50	0,162
	1000-1500	500 ve altı	-8,45	3,30	0,011
		500-1000	-7,09	3,29	0,031
		1500-2000	-7,39	3,46	0,033
		2000 ve üzeri	-9,20	3,58	0,010
	1500-2000	500 ve altı	-1,06	1,23	0,392
		500-1000	0,30	1,19	0,802
		1000-1500	7,39	3,46	0,033
		2000 ve üzeri	-1,81	1,85	0,330
	2000 ve üzeri	500 ve altı	0,75	1,54	0,626
		500-1000	2,11	1,50	0,162
		1000-1500	9,20	3,58	0,010
		1500-2000	1,81	1,85	0,330
Dogacı Zeka	500 ve altı	500-1000	2,66	0,82	0,010
		1000-1500	6,89	4,63	0,570

	1500-2000	4,44	1,73	0,075
	2000 ve üzeri	3,29	2,15	0,544
500-1000	500 ve altı	-2,66	0,82	0,010
	1000-1500	4,23	4,61	0,890
	1500-2000	1,78	1,67	0,823
	2000 ve üzeri	0,63	2,11	0,998
1000-1500	500 ve altı	-6,89	4,63	0,570
	500-1000	-4,23	4,61	0,890
	1500-2000	-2,45	4,85	0,987
	2000 ve üzeri	-3,60	5,02	0,953
1500-2000	500 ve altı	-4,44	1,73	0,075
	500-1000	-1,78	1,67	0,823
	1000-1500	2,45	4,85	0,987
	2000 ve üzeri	-1,15	2,60	0,992
2000 ve üzeri	500 ve altı	-3,29	2,15	0,544
	500-1000	-0,63	2,11	0,998
	1000-1500	3,60	5,02	0,953
	1500-2000	1,15	2,60	0,992

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, bedensel-kinestetik zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında gelir durumu 500 ve altı olanlar ile 500-1000 ve 1000-1500 olanlar arasında, 500-1000 olanlar ile 1000-1500 ve1500-2000 olanlar arasında, 1000-1500 olanlar ile 500-1000, 1000-1500, 1500-2000, 2000 ve üzere olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$). Bu karşılaştırmalarda gelir durumu 1000-1500 olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesi gelir durumu 500 ve altı, 500-1000, 1500-2000, 2000 ve üzeri olanların

bedensel –kinestetik zeka seviyelerinden daha düşük bulunmuştur. Gelir durumu 500 ve altı olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesi 500-1000 olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesinden daha yüksektir. Dogacı zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında gelir durumu 500 ve altı olanlar ile 500-1000 olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05). Bu karşılaştırmalarda gelir durumu 500 ve altı olanların dogacı zeka seviyesi gelir durumu 500-1000 olanların dogacı zeka seviyelerinden daha yüksek bulunmuştur (Çizelge 14).

Çizelge 15. Araştırmaya katılan deneklerin yaşadıkları yer bakımından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler		Kareler toplamı	Ortalama kare	F	P
Sözel Zeka	Between Groups	105,699	52,850	1,490	0,226
Mantıksal-Matematiksel Zeka	Between Groups	116,117	58,058	1,065	0,345
Müziksel-Ritmik Zeka	Between Groups	36,118	18,059	0,281	0,755

Çizelge 15 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların yaşadıkları yer bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çizelge 16. Araştırmaya katılan deneklerin yaşadıkları yer bakımından görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların karşılaştırılması

Değişkenler	Ki-Kare	df	P
Görsel-Uzamsal Zeka	2,741	2	0,254
Bedensel-Kinestetik Zeka	7,845	2	0,020
Sosyal Zeka	3,276	2	0,194

İçsel Zeka	1,377	2	0,502
Dogacı Zeka	20,028	2	0,000

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka, sosyal zeka ve içsel zekaya ilişkin puanların yaşadıkları yer bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların yaşadıkları yer bakımından karşılaştırılmasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05) (Çizelge 16).

Çizelge 17. Araştırmaya katılan deneklerin yaşadıkları yer bakımından bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zeka seviyelerine ilişkin elde edilen puanların çoklu karşılaştırılması (Tamhane Testi).

Değişkenler	(I) Yaşadıkları yer	(J) Yaşadıkları yer	Ortalamalar farkı (I-J)	Standart hata	P
Bedensel-Kinestetik Zeka	Il	Ilçe	0,20	0,59	0,982
		Köy	-2,64	1,03	0,002
	Ilçe	Il	-0,20	0,59	0,982
		Köy	-2,84	1,09	0,002
	Köy	Il	2,64	1,03	0,002
		Ilçe	2,84	1,09	0,002
Dogacı Zeka	Il	Ilçe	-1,41	0,83	0,219
		Köy	-6,43	1,43	0,000
	Ilçe	Il	1,41	0,83	0,219
		Köy	-5,02	1,52	0,001
	Köy	Il	6,43	1,43	0,000
		Ilçe	5,02	1,52	0,001

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, bedensel-kinestetik zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda köyde yaşayanların bedensel-kinestetik zeka seviyeleri il ve ilçede yaşayanların bedensel-kinestetik zeka seviyelerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Çizelge 17). Dogacı zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda köyde yaşayanların dogacı zeka seviyeleri il ve ilçede yaşayanların dogacı zeka seviyelerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Çizelge 17). Diğer karşılaştırmalarda ise bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zeka seviyeleri bakımından yaşadıkları yer arasında anlamlı farklılık yoktur (P>0,05).

4.TARTIŞMA

Çizelge 2 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka ve mantıksal-matematiksel zekaya ilişkin puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında erkekler ve bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Müziksel-ritmik zeka bakımından ise erkekler ile bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup ($P<0,05$), bu karşılaştırmada bayanların müziksel-ritmik zeka seviyeleri erkeklerin müziksel-ritmik zeka seyiyelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Tekin (2007) de yaptığı çalışmasında cinsiyet bakımından sözel dilsel zeka bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Müziksel ritmik zeka bakımından cinsiyetler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sözel dilsel zeka bakımından paralellik gösterirken müziksel ritmik zeka bakımından paralellik göstermemektedir.

Kocabaş(2003) de yaptığı çalışmanın örneklemini; Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalında okumakta olan 46 okulöncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu çalışmada cinsiyetlere göre müziksel ritmik zeka alanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırma; durum saptamaya yönelik betimsel-veriye dayalı bir araştırmadır. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermemektedir.

Hamurcu ve Arkadaşları(2002) de Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim dallarının son sınıflarında okuyan 362 öğrencinin Çoklu Zeka Kuramı'na dayalı profillerinin ortaya konulmasını amaçlayan bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada cinsiyetlere göre sözel dilsel zeka alanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuşlardır.

Furham ve Arakadaşları(2002) de tarafından katılımcıların kendilerinin, ailelerinin ve kardeşlerinin zeka türlerini belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yapılmıştır. 229 Britanyalı, 213 Amerikalı ve 164 Japonyalı katılımcı ile bu

çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma sonucunda sözel dilsel zeka alanında, bayan ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çizelge 3 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zeka ilişkin puanların cinsiyetler bakımından karşılaştırılmasında erkekler ve bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka bakımından ise erkekler ile bayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmada bayanların görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka seviyeleri erkeklerin görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka seyiyelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Tekin (2007) de yaptığı çalışmasında bedensel Kinestetik zeka bakımından anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu çalışmada bayanların bedensel Kinestetik zeka seviyeleri erkeklerden yüksek bulunmuştur. Çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Bayrak ve Arkadaşları (2005)'de yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada; Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin çoklu zeka kuramına göre zeka çeşitlerinin ve eğilimlerinin belirlenerek, bu okullara girişte uygulanan yetenek giriş sınavı içerikleri üzerinde yeniden düşünülmesini, düzenlenmesini ve geliştirilmesini amaçlayan bir çalışma yapmışlar ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığını tespit etmişlerdir.

Loori(2005)'de yaptığı çalışmada; katılımcıların mantıksal-matematiksel zeka türünde bayan ve erkekler ayrı ayrı incelenmiş ve ortalamalara göre farklılık mantıksal-matematiksel zeka alanında erkekler lehine olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Tekin (2007) de yaptığı çalışmada cinsiyet bakımından mantıksal matematiksel zeka seviyeleri bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak ortalamalara göre cinsiyet bakımından erkek öğretmen adaylarının bayan öğretmen adaylarına göre mantıksal matematiksel zeka seviyeleri yüksek bulunmuştur.

Tekin (2007) yaptığı çalışmada cinsiyet bakımından erkeklerin bayanlara göre görsel uzamsal zeka seviyeleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak ortalamalara bakıldığında erkek öğretmen adaylarının bayan öğretmen adaylarına göre görsel uzamsal zeka seviyelerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tekin (2007) yaptığı çalışmada Cinsiyet değişkenine göre sosyal zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır.

Bayrak ve Arkadaşları (2005)'de yaptığı çalışmada cinsiyetlere göre içsel zeka, alanı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu bulgu bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Tekin (2007) yaptığı çalışmasında;Cinsiyet değişkenine göre içsel zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır.

Tekin (2007) yaptığı çalışmada;Cinsiyet değişkenine göre doğacı zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır.

David (2003)'de yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. David'in yaptığı çalışmada cinsiyetlere göre doğacı zeka alanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çizelge 4 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların bölümler bakımından karşılaştırılmasında öğretmenlik, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$).

Hamurcu ve Arkadaşları(2002)' de öğrencilerin okumakta olduğu bölüme göre ÇZK dayalı profilleri arasında sözel dilsel zeka ve mantıksal matematiksel zeka alanlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Oral′ın (2001) yaptığı çalışmada da Yabancı Dil ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin sözel/dilbilimsel zeka alanlarının Biyoloji Eğitimi öğrencilerine göre, Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü öğrencilerinin de mantıksal/matematiksel zeka alanına ilişkin ortalama puanlarının diğer branş öğrencilerine göre daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Çizelge 5 Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka, bedensel-kinestetik zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların bölümler bakımından karşılaştırılmasında öğretmenlik, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$).

Çizelge 6 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların spor türleri bakımından karşılaştırılmasında takım sporları ve bireysel sporlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Tekin (2007) Branş değişkenine göre sözel dilsel zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır (P>0.05). Fakat ortalamalara göre; bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının sözel dilsel zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=22,468) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının sözel dilsel zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=21,990) dır. Bu da bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre yazma, konuşma ve tartışma gibi konularda başarılıdırlar.

Branş değişkenine göre mantıksal matematiksel zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır [P>.05]. Fakat ortalamalara göre; bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının mantıksal matematiksel zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=22,405) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının mantıksal matematiksel zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=22,073) dür. Bu da bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre sonuçsal ilişkisel durumlarla ilgili aktivitelerden, anlamadıkları şeyleri düşünme denemeleri yapmaktan ve problem çözmekten hoşlanmaktadırlar.

Branş değişkenine göre müziksel ritmik zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır. [P>.05]. Fakat ortalamalara göre; bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının müziksel ritmik zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=20,638) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının müziksel ritmik zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=20,376) dır. Bu da bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre Müziksel zeka, ritimleri algılama ve yaratma, müzikal biçimleriyle kendini ifade etme, müzikal üretimlerde bulunma, müzik aletlerine ve seslere karşı aşırı duyarlılık, müzikal eleştiri yapma gibi becerilerinin yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkmaktadır

Çizelge 7 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından görsel-uzamsal zeka, sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların spor türleri bakımından karşılaştırılmasında takım sporları ve bireysel sporlar arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Bedensel-kinestetik zeka bakımından ise takım sporları ve bireysel sporlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmada bireysel sporlar ile ugraşan sporcuların bedensel-kinestetik zeka seviyeleri takım sporları ile ugraşan sporcuların bedensel-kinestetik zeka seyiyelerinden daha yüksek bulunmuştur.

Tekin (2007) Branş değişkenine göre görsel uzamsal zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmuştur. [P<.05]. Bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının görsel uzamsal zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=22,693) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının görsel uzamsal zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=23,349) dur. Bu da bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre Görsel zeka, uzamsal akıl yürütme, hayal edebilme, renkleri kullanma, harita okuma, zihinde resim ve şekil yaratma yetenekleri yüksek çıkmıştır.

Tekin (2007) Branş değişkenine göre bedensel kinestetik zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmuştur. [P<.05]. bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının bedensel kinestetik zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=24,819) iken erkek öğretmen adaylarının bedensel kinestetik zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=23,486) dır. Bu sonuç bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre Bedenini bir bütün ve bir parça olarak, (el, kol, parmak) bir problemin çözümünde, bir ürünün, performansın ortaya konmasında yüksek bedensel zekaya sahiptirler.

Tekin (2007) Branş değişkenine göre sosyal zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır. [P>.05]. Fakat ortalamalara göre; bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının sosyal zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=27,701) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının sosyal zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=27,242) dir. Buda bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre insanların düşüncelerini, niyetlerini, psikolojik durumlarını analiz etme, farklı ortamlara uyum sağlama, organize etme, sözel ve sözsüz iletişim kurma yeteneği bakımından yüksektir.

Tekin (2007) Branş değişkenine göre içsel zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır. [P>.05]. Fakat ortalama göre; bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının içsel zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=28,210) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının içsel zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=27,647) dir. Buda bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre Bireysel zeka, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlama, nesne ötesi konularda konsantre olma, bireyin kendini duyması ve anlaması, sınırlarını bilmesi bakımından yüksek çıkmıştır.

Tekin (2007) Branş değişkenine göre doğacı zeka alanları arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır. [P>.05]. Fakat ortalamalara göre; bireysel sporla uğraşan öğretmen adaylarının doğacı zeka alanının ortalaması ($\overline{X}$=20,859) iken takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarının doğacı zeka alanın ortalaması($\overline{X}$=20,528) dir. . Buda bize bireysel sporla uğraşan öğretmen adayları takım sporuyla uğraşan öğretmen adaylarına göre Objelere dayalı zekalar, dış dünyada birlikte olduğumuz şekil, yapı, renk, imaj, desen ve objeler bakımından yüksektir.

Çizelge 8 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların sınıflar bakımından karşılaştırılmasında 1. sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Tekin (2007) de yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi öğrencilerinin sınıf değişkenine göre sözel zeka, mantıksa-matematiksel zeka ve müziksel zeka seviyelerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Buda çalışmamızla parelellik göstermektedir.

Arkadaşları (2002)' yaptığı çalışmada; Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Profilleri adlı çalışmasında gruplar arsında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir

Bu bulgu Öztürkmen(2006) Ortaöğretim Öğrencilerinin Çoklu Zeka Kuramına Göre Zeka Alanlarıyla Öğrenme Stratejileri Arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmasında gruplar arsında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular bizim yaptığımız çalışmayla paralellik göstermektedir.

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zekaya ilişkin puanların sınıflar bakımından karşılaştırılmasında 1. sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Sosyal zeka, içsel zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların sınıflar bakımından karşılaştırılmasında ise 1. sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05) (Çizelge 9).

Tekin (2007) de yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi öğrencilerinin görsel-uzamsal zeka ve bedensel-kinestetik zeka ya ilişkin ÇZK seviyeleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstememektedir. Buda çalışmamla paralellik göstermektedir.

Çizelge 10 incelendiğinde; çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, sosyal zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında 2.sınıf ile 1,3 ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda 2. sınıfların sosyal zeka seviyeleri 1,3 ve 4.sınıfların sosyal zeka seviyelerinden daha düşük olduğu bulunmuştur (Çizelge 10). Araştırmaya katılan deneklerin dogacı zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında ise 1.sınıf ile 2,3 ve 4.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda 1. sınıfların dogacı zeka seviyeleri 2,3 ve 4.sınıfların dogacı zeka seviyelerinden daha düşük olduğu bulunmuştur (Çizelge 10).

Tekin (2007) de yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi öğrencilerinin soyal zekaya ilişkin ÇZK seviyeleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Buda çalışmamla paralellik göstermektedir.

Çizelge 11 incelendiğinde çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, içsel zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında 2.sınıf ile 3.sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda 2. sınıfların içsel zeka seviyeleri 3.sınıfların içsel zeka seviyelerinden daha düşük olduğu bulunmuştur. Diğer karşılaştırmalarda ise içsel zeka seviyeleri bakımından sınıflar arasında farklılık yoktur (P>0,05).

Tekin (2007) de yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi öğrencilerinin içsel zekaya ilişkin ÇZK seviyeleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Buda çalışmamla paralellik göstermektedir. Öğretmen adaylarının sınıf değişkenine göre doğacı zeka alanı arasında anlamlı bir faklılık bulunmamıştır [P> .05].

Çizelge 12 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların gelir durumları bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka, sosyal zeka ve içsel zekaya ilişkin puanların gelir durumları bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların gelir durumları bakımından karşılaştırılmasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05) (Çizelge 13).

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, bedensel-kinestetik zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında gelir durumu 500 ve altı olanlar ile 500-1000 ve 1000-1500 olanlar arasında, 500-1000 olanlar ile 1000-1500 ve1500-2000 olanlar arasında, 1000-1500 olanlar ile 500-1000, 1000-1500, 1500-2000, 2000 ve üzere olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05). Bu karşılaştırmalarda gelir durumu 1000-1500 olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesi gelir durumu 500 ve altı, 500-1000, 1500-2000, 2000 ve üzeri olanların bedensel –kinestetik zeka seviyelerinden daha düşük bulunmuştur. Gelir durumu 500 ve altı olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesi 500-1000 olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesinden daha yüksektir. Dogacı zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında gelir durumu 500 ve altı olanlar ile 500-1000 olanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05). Bu karşılaştırmalarda gelir durumu 500 ve altı olanların dogacı zeka seviyesi gelir durumu 500-1000 olanların dogacı zeka seviyelerinden daha yüksek bulunmuştur (Çizelge 14).

Çizelge 15 incelendiğinde, çoklu zeka kuramı alt boyutlarından sözel zeka, mantıksal-matematiksel zeka ve müziksel-ritmik zekaya ilişkin puanların yaşadıkları yer bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05).

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, görsel-uzamsal zeka, sosyal zeka ve içsel zekaya ilişkin puanların yaşadıkları yer bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (P>0,05). Bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zekaya ilişkin puanların yaşadıkları yer bakımından karşılaştırılmasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (P<0,05) (Çizelge 16).

Çoklu zeka kuramı alt boyutlarından, bedensel-kinestetik zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda köyde yaşayanların bedensel-kinestetik zeka seviyeleri il ve ilçede yaşayanların bedensel-kinestetik zeka seviyelerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Çizelge 17). Dogacı zekaya ilişkin puanların karşılaştırılmasında yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup (P<0,05), bu karşılaştırmalarda köyde yaşayanların dogacı zeka seviyeleri il ve ilçede yaşayanların dogacı zeka seviyelerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Çizelge 17). Diğer karşılaştırmalarda ise bedensel-kinestetik zeka ve dogacı zeka seviyeleri bakımından yaşadıkları yer arasında anlamlı farklılık yoktur (P>0,05).

5.SONUÇ ve ÖNERİLER

Çoklu zeka ile ilgili yapılan çalışmalar ve bu çalışmaya göre kişinin eski zeka anlayışı dışında, Gardnerin ortaya koyduğu çoklu zeka kuramına göre beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören bireylerin cinsiyet, sınıf, bölüm, spor türü, gelir durumu ve yaşadığı yer değişkenlerine göre bir veya birden fazla zeka alanına sahip olduğu ve bireyler arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu zeka alanlarının sosyal, çevresel, ekonomik vb durumlardan etkilendiği düşünülmektedir.

Bireylerin öğrenme ortamındaki rolü açısından kendi zeka alanlarının farkında olmaları önemli görülmektedir. Bunun için bireylerin

üniversite birinci sınıftan itibaren çoklu zeka alanları belirlenmeli ve geliştirmeleri için uygun ortamlar sağlanmalıdır.

Eğitim-öğretimin ilk basamağından itibaren çoklu zeka kuramına dayalı öğrenme yaklaşımlarına yer verilmeli ve bütün zekalara eşit derecede önem vermeye dikkat edilmelidir.

Öğrencilerin baskın zeka türleri saptanarak, bu zeka türlerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalar yapılabilir.

6.ÖZET

Beden Eğitimi Öğrencilerinde Çoklu zeka Alanlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Emin ALTINOK

Danışmanı

Yrd. Doç.Dr. Yalçın KAYA

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi / Konya- 2008

Bu çalışmada, beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre çoklu zeka alanlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Örnekleme alınan öğrencilerin çoklu zeka ölçeği puanlarının cinsiyete, öğrenim gördükleri alana, gelir düzeylerine, yaşadığı yere ve branşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Saban tarafından, geliştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışması (α=0,93) yapılmış olan çoklu zeka alanı envanteri tesadüfî örneklem yoluyla araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 10.0 istatistik paket program kullanılmıştır. Normallik sınamasına göre, normal dağılım gösteren veriler için parametrik testlerden bağımsız örneklerde t testi ve One – Way ANOVA, normal dağılım göstermeyen veriler için nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisions testlerinden Tamhane ve Tukey testleri kullanılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Cinsiyet değişkeni bakımından çoklu zeka alt boyutlarından müziksel, görsel ve bedensel zeka alanlarında erkekler ve bayanlar arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0.05$). Bayanların müziksel, görsel ve bedensel zeka seviyeleri erkeklerin müziksel görsel ve bedensel zeka seviyelerine göre daha yüksektir. Bölüm bakımından incelendiğinde çoklu zeka alt boyutlarından sözel, matematiksel, müziksel, görsel, bedensel, sosyal, içsel ve doğacı zeka alanlarında öğretmenlik, yöneticilik ve antrenörlük bölümleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Sınıf değişkeni bakımından sosyal, içsel ve doğacı zeka seviyelerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu karşılaştırmalarda, 2. sınıfların sosyal zeka seviyeleri 1.3. ve 4 sınıfların sosyal zeka seviyelerinden düşüktür. Doğacı zeka alanında ise 1. sınıfların doğacı zeka seviyeleri 2.3 ve 4. sınıfların doğacı zeka seviyelerinden daha düşük bulunmuştur ($p<0.05$) ayrıca 2. sınıfların içsel zeka

seviyeleri 3. sınıfların içsel zeka seviyelerine göre daha düşüktür. Spor türü bakımından bedensel knestetik zeka seviyeleri incelendiğinde takım sporları ve bireysel sporlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bireysel sporlarla uğraşan deneklerin takım sporlarıyla uğraşan deneklere göre bedensel-kinestetik zeka seviyesi daha yüksek bulunmuştur. Bedensel-kinestetik ve doğacı zeka seviyeleri bakımından gelir seviyeleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Bu karşılaştırmalarda gelir durumu 1000-1500 olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesi gelir durumu 500 ve altı, 500-1000, 1500-2000, 2000 ve üzeri olanların bedensel –kinestetik zeka seviyelerinden daha düşük bulunmuştur. Aynı zamanda, gelir durumu 500 ve altı olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesi 500–1000 olanların bedensel-kinestetik zeka seviyesinden daha yüksektir. Bedensel-kinestetik ve doğacı zeka alanları deneklerin yaşadığı yer bakımından incelendiğinde köyde yaşayan deneklerin bedensel-kinestetik ve doğacı zeka seviyeleri il ve ilçe de yaşayan deneklerin bedensel-kinestetik ve doğacı zeka seviyelerinden daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç olarak, beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören bireylerin cinsiyet, sınıf, spor türü, gelir durumu ve yaşadığı yer değişkenlerine göre bir veya birden fazla zeka alanına sahip olduğu ve bireyler arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu zeka alanlarının sosyal, çevresel, ekonomik vb durumlardan etkilendiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: çoklu zeka, beden eğitimi, spor branşları

7. ABSTRACT

Examine of Multiple Intelligence Areas on Physical Education Students According to Some Variables

Emin ALTINOK

Advisor

Assist. Prof. Dr. Yalçın KAYA

Discipline of Physical Education and Sport

Graduation Thesis / Konya- 2008

In this study, is aimed to determine of multiple intelligence areas on physical education students according to some variables.

Also, it is determinate difference in multiple intelligence scale points according to gender, area of instruction, earnings level, and environmental and sport branches of students in sampling.

In this study, the multiple intelligence scale, which was designed by Saban, also it was made validity and reliability (α=0,93), was used for students.

SPSS 10.0 statistical program was used for evaluation and calculation of the data. In order to explain difference between measurements, Mann-Whitney U and t – test and One-Way ANOVA and Kruskal Wallis H was used according to the results of the test of normality and Tamhane and Tukey

test from Post Hoc Multiple Comparisons tests was used according to the results of the homogeneity of variance. The significance level was taken as 0.05.

We did not find any statistical differences between female and male for musical intelligence, visual and bodily intelligence of multiple intelligence step in gender variable (P>0.05). The levels of musical intelligence, visual and bodily intelligence of females were higher than the levels of musical intelligence, visual and bodily intelligence of males. There was not a statistical differences between department of teaching, sport management and training for Logical-mathematical, musical intelligence, visual, bodily intelligence, social, intrapersonal and naturalist intelligence in departments (P>0.05). We did find statistical differences between classes for social, intrapersonal and naturalist intelligence of multiple intelligence (P>0.05). In the compares, the levels of social intelligence of second classes were lower than the levels of social intelligence of first, third and fourth classes. However, the levels of naturalist intelligence of first classes were lower than the levels of naturalist intelligence of second, third, fourth classes and the levels of intrapersonal intelligence of second classes were lower than the levels of intrapersonal intelligence of third classes. When it is examined of the levels of bodily- kinesthetic intelligence in team and individual sports, it did find statistical differences between them (P<0.05). The levels of bodily- kinesthetic intelligence of individual players were higher than the levels of bodily- kinesthetic intelligence of team players. We did find statistical differences between earnings levels for bodily- kinesthetic intelligence and naturalist intelligence (P<0.05). When the earnings level for bodily- kinesthetic intelligence was analyzed with respect to earnings levels of subject, it was found that the earnings levels of 1000-1500 were lower than the earnings levels of 500 and lower, 500-1000, 1500-2000, 2000 and higher in compares (P<0,05). Also, the levels of bodily- kinesthetic intelligence of the earnings level of 500 and lower were higher than the levels of bodily- kinesthetic intelligence of the earnings level of 500-1000. When it is examined of the levels of bodily- kinesthetic intelligence and naturalist intelligence in residential area, it was found that the levels of bodily- kinesthetic intelligence and naturalist intelligence in village people were higher than the levels of bodily- kinesthetic intelligence and naturalist intelligence in province and borough people (P<0.05).

In conclusions, we did find differences between persons who have to one or plural multiple intelligence levels according to gender, classes, individual and team sports, earning levels, and residential area on physical education students. It is considered to influenced of multiple intelligence levels from social, environmental and economics etc states.

Key words: multiple intelligence, physical education, sport branches.

8.KAYNAKLAR

1.Amstrong T. Multiple Intelligences In The Classroom ASCD. Alexandria- Virginia, 1994.

2.Amstrong T. Kinds Of Smart: Discovering And İdentifying Your Multiple Intelligences, Revised And Updated With İnfomation On 2 New Kinds Of Smart, Plume, New York, 1999.

3.Bacanlı H. Gelişim Ve Öğrenme. 5. Baskı, Ankara, Nobel Yayınları, 2002;58-61.

4.Baran A. Üniversite Öğrencilerinin Çoklu Yetenek-Öğrenme Stilleri Ve Benlik Saygısı Ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, 2000.

5.Bayrak, Ç ve Çeliksoy M.L. ve Çeliksoy S. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundaki Öğrencilerin Çoklu Zeka Kuramına İlişkin Zeka Profilleri ve Uygulanan Yetenek Giriş Sınavları ile İlişkisi, 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran, 2005, Bursa .

6.Brualdin, A., Multipleintelligences: Gander Stheory Http://Ericae. Net/Digests/Tm9601.Htm, 1996.

7.David, C. Multiple Intelligences and Perceived Self-Efficacy Among Chinese Secondary School Teachers in Hong Kong,Educational Psychology, December Vol. 23,No. 5, 2003.

8.Demirel, Ö.(2000). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Pegem A Yayı

nları, Ankara, 2000.

9.Furnham, A, Hosoe T ve Tang T L. Male Hubris and Female Humility? A Crosscultural Study of Ratings of Self, Parental, and Sibling Multiple Intelligence in America, Britain, And Japan, Intelligence Volume 30, Issue 1, January-February, 2002, ss. 101–115.

10.Gürçay, D ve Eryılmaz A. Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Zeka Alanlarının Tespiti Ve Fizik Eğitimi Üzerine Etkileri V. Ulusal Fen Bilimleri Ve Matematik Eğitimi Kongresi (UFBMEK–5), ODTÜ Kültür Kongre Merkezi, 16 - 18 Eylül, 2002, S, 114, Ankara.

11.Gürbüz R, Çatlıoğlu H. Çoklu Zeka Kuramına Göre Olasılık Konusunda Geliştirilen Materyallerin Uygulanabilirliğine Yönelik Değerlendirmeler 9. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirimler, 2004, (Cilt-3) Say. 1781-1787 Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.

12.Gardner H. Reflections On Multiple Intelligences: Myths And Messages. Phi Delta Kappan, 1995.

13.Gardner H. Faremes Of Mind: The Theory Of Multiple Intelligences. New York. NY: Basic Books 1983.

14.Hamurcu, H ve Günay Y ve Özyılmaz G. Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Profilleri, V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Bildiriler, Cilt I, 16–18 Eylül, 2002, Ankara.

15.Kaptan, F. ve Korkmaz, H. Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Fen Öğretiminin Öğrenci Başarısı Ve Tutumuna Etkisi. Hacettepe Üniversitesi IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı, 2001, ss,169-174.

16.Kocabaş, A. Erken Çocukluk Dönemi Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Müziği Öğrenme Stratejileri Ve Çoklu Zeka Alanlarının Karşılaştırılması, OMEP, Kuşadası-Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı, Bildiri Kitabı, 3.Cilt, 5–11 Ekim, 2003, ss. 30–45.

17.Loori, A. Multiple Intelligences: A Comparative Study Between The Preferences of Males and Females, Social Behavior and Personality, Society for Personality Research (Inc).2005, 33 (1), ss. 77–78.

18.Oral B. Branşlara Göre Üniversite Öğrencilerinin Zeka Alanlarının İncelenmesi Eğitim Ve Bilim, 2001, Sayı:122, Sayfa:19-31.

19.Öztürkmen, B. Ortaöğretim Öğrencilerinin Çoklu Zeka Kuramına Göre Zeka Alanlarıyla Öğrenme Stratejilerim Ararsındaki İlişkinin İncelenmesi (Gaziantep Örneği) Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.

20.Piaget J. Çocukta Dil Ve Düşünce. (Çeviri Sabri Esat Siyavuşgil) ,İstanbul, Devlet Basım Evi,1938.

21.Rober B, Davis D. Haward Gardner: Know Ledge, Learning And Development In Drama And Arts Education Research In Drama Education.

22.Saban A. Çoklu Zeka Teorisi Ve Eğitim. 1. Baskı, Ankara,Nobel Yayın Evi, 2001.

23.Saban A. Çoklu Zeka Teorisi Ve Eğitim. 2. Baskı, Ankara,Nobel Yayın Evi, 2002.

24.Saban A. Çoklu Zeka Teorisi Ve Eğitim. 4. Baskı, Ankara, Nobel Yayın Evi, 2004.

25.Saban A. Çoklu Zeka Teorisi Ve Eğitim. 5. Baskı, Ankara,Nobel Yayın, Evi, 2005.

26.Selçuk Z, Kayılı H. Çoklu Zeka Uygulamaları. 1. Baskı, Ankara, Nobel Yayınları, 2002,47-62.

27.Selçuk Z. Çoklu Zeka Uygulamaları. 1. Basım, Ankara,Nobel Yayın Evi, 2002.

28.Tarman S. Program Geliştirme Sürecinde Çoklu Zeka Kuramının Yeri, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, (YÖK Tez Dökümasyon Merkezi 181854) Ankara.1999.

29.Tekin, M. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Çeşitli Değişkenlere Göre Çoklu Zeka Alanlarının İncelenmesi. 5. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempezyumu 02-03 Kasım Adana 2007.

30.Viens j, Kallenbach S**.** MI Grows Up: Multiple Intelligences In Adult Education Source Book" National Center For The Study Of Adult Learning And Litracy, Boston.2003.

31.Vural B. Öğrenci Merkezli Eğitim Ve Çoklu Zeka. 1. Baskı, İstanbul, Hayat Yayınları,2003,227-259.

32. Yavuz, K E. Eğitim Ve Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi Ve Uygulamaları, Ankara, Özel Cebeli Okulları Yayınları, 2001.

9.ÖZGEÇMİŞ

1981 Yılında Konyanın Ereğli ilçesinde doğdu. İlköğretim ve lise öğrenimini Ereğlide tamamladı. 2002 yılında Selçuk üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda lisans eğitimime başladı. 2006 yılında mezun oldu. Aynı yıl Selçuk üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor anabilim dalında yüksek lisansa başladı. 2006 yılında MEB' na öğretmen olarak atandı ve şu an Batman/Sason da görev yapıyor.